

Джерела та література:

1. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника – Центр, Эльга, 2003. – 496 с.
2. Бочаров В. В. Комплексный финансовый анализ / В. В. Бочаров. СПб. : Питер, 2005. – 432 с.
3. Гринчук Ю. С. Податкове планування як складова податкового менеджменту. // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, 2011. – № 22. – с. 48-50.
4. Джонсон Т., Дандеккер К., Этуорт К. Теоретическая стратегия: условия фрагментации и единства // THESIS. Зима 1993. Т. 1. Вып. 1. с. 97-99.
5. Красноперова О. А. Налоговое планирование как элемент учетной политики. / О. А. Красноперова. – М. : Медиа, РОСБУХ, 2008. – 296 с.
6. Мних С. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник / С. В. Мних. – К. : КНТЕУ, 2008 – 514 с.
7. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту : монографія. / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 496 с.
8. Рошупкина В. В. Дифференциация понятий налогового и финансового потенциалов // Успехи современного естествознания. 2005. № 2.
9. Чипуренко Е. В. Налоговая нагрузка предприятия: анализ, расчет, управление. / Е. В. Чипуренко. – М. : Налоговый вестник

Бурова Т.А.**УДК 657.6:334.02****ОРГАНІЗАЦІЯ СУПУТНІХ ПОСЛУГ АУДИТОРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

***Анотація.** У статті розглядаються питання організації супутніх послуг в Україні, в основному оцінки концептуальних напрямів функціонування підприємств у зовнішньому середовищі, стану системи внутрішнього управління, облікової та податкової політики підприємства. Оцінка стратегії діяльності підприємства передбачає аудит статутної діяльності, аналіз чистих активів підприємства, організації маркетингу, конкурентоспроможності продукції та її оновлення, аналізу фінансової політики та перспектив економічного розвитку підприємства.*

***Ключові слова:** Міжнародні стандарти аудиту, супутні послуги, аудит, стратегія функціонування підприємства.*

***Анотация.** В статье рассматриваются вопросы организации сопутствующих услуг аудитора в Украине, в основном оценки концептуальных направлений функционирования предприятий во внешней среде, состояния системы внутреннего управления, учетной и налоговой политики предприятия. Оценка стратегии деятельности предприятия предусматривает аудит уставной деятельности, анализ чистых активов предприятия, организации маркетинга, конкурентоспособности продукции и ее обновления, анализа финансовой политики и перспектив экономического развития предприятия.*

***Ключевые слова:** Международные стандарты аудита, сопутствующие услуги, аудит, стратегия функционирования предприятия.*

***Summary.** The article deals with the organization of related services in Ukraine, mainly evaluation of conceptual directions functioning of the external environment of the system of internal control, accounting and tax policies of the enterprise. Providing different types of services require auditors' professional competence and high professional level in the field of accounting and its subsystems, financial and tax accounting, business law, modern taxation, financial and economic analysis and other issues.*

The aim of the paper is the description of certain audit related services, such as evaluation of conceptual functioning referral business in today's economy.

The use of legal and regulatory framework of accounting, taxation, law requires the auditor, especially evaluating the general characteristics that define the position and strategic direction of the company in the domestic and external environment and make the concept of its operation.

Audit Strategy functioning of the external environment involves studying the following issues: statutory activities, analysis of net assets of the company and the share capital, organization of marketing competitiveness and updating, analysis of financial policy of the company, the prospects for economic development.

***Keywords:** International Standards on Auditing, related services, auditing, operation of the business strategy.*

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин в Україні взаємовідносини аудиторських фірм з підприємствами - клієнтами зазвичай не обмежуються аудиторськими перевітками фінансової звітності, а надаються також і супутні послуги.

Досвід аудиторської діяльності в Україні показує тенденцію до збільшення обсягу супутніх послуг, зокрема ведення бухгалтерського обліку, його відновлення, послуги експерта, консультаційні послуги, складання звітності, проведення економічного і фінансового аналізу, вдосконалення (модернізація) діючої системи обліку та інші. Згідно Міжнародних стандартів аудиту (МСА) аудиторські перевірки є різновидом завдань, які забезпечують впевненість, а супутні послуги включають погоджені процедури, що стосуються фінансової інформації та компіляцію фінансової інформації.

У своїх роботах питання організації супутніх послуг аудитора розглядали такі вчені: Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Л. П. Кулаковська, П. Н. Майданевський, В. Г. Пантелеев, В. Я. Савченко, В. В. Сопко та інші.

Проте, незважаючи на значний обсяг накопичених у даній сфері знань, більшість розроблених методів ведення аудиту не враховують галузевих особливостей діяльності підприємств, окрім видів аудиторських послуг.

Надання різних видів послуг вимагає від аудиторів професійної компетентності і високого професійного рівня у сферах бухгалтерського обліку та його підсистемах; фінансового та податкового обліку; господарського права, сучасної системи оподаткування підприємств, фінансового та економічного аналізу та інших питань. При цьому згідно МСА аудитор при наданні супутніх послуг також повинен дотримуватись етичних принципів: професійної незалежності, об'єктивності, чесності, професійної компетентності та належної ретельності, конфіденційності, професійної поведінки, дотримання технічних стандартів.

Метою статті є описання окремих видів супутніх послуг аудиторів, наприклад, оцінка концептуальних напрямлень функціонування підприємств в сучасних умовах господарювання.

Використання законодавчо-нормативної бази організації обліку, оподаткування, правознавства потребує від аудитора, насамперед, оцінки тих загальних характеристик, які визначають стан та стратегічні напрямлення діяльності підприємства у внутрішньому та зовнішньому середовищі та складають концепцію його функціонування.

Аудит стратегії функціонування підприємств у зовнішньому середовищі передбачає вивчення наступних питань: статутна діяльність, аналіз чистих активів підприємства і статутного капіталу; організація маркетингу, конкурентоспроможність продукції та її оновлення, аналіз фінансової політики підприємства, перспективи економічного розвитку підприємства.

Аудиторська перевірка статутної діяльності підприємства включає оцінку статуту з боку закладених в ньому можливостей розвитку рентабельного підприємства в сучасних ринкових умовах функціонування підприємства, тобто вкладення засобів в рентабельні галузі, залучення вітчизняних і закордонних інвесторів, розвиток виробництва продукції, послуг. Крім того перевіряються види фактичної діяльності підприємства на предмет їх погодження зі статутом.

Актуальним питанням аудиту, наприклад акціонерних товариств, являється співвідношення розміру чистих активів і статутного капіталу. Згідно статті 155 п.2 Цивільного Кодексу України, якщо після закінчення фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку. Якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого нормативними документами (1250 мінімальних заробітних плат), товариство підлягає ліквідації. Наприклад: аналіз даних синтетичного обліку, фінансової звітності підприємства за 2012 рік показує наявність; необоротних активів – 2560 тис. грн, оборотних – 870 тис. грн, сформованого статутного капіталу – 4960 тис. грн, зобов'язань – 560 тис. грн. Таким чином, аудитор повинен в аудиторському висновку вказати про порушення статей Цивільного Кодексу України та рекомендувати підприємству зменшити статутний капітал на суму 2090 тис. грн.

Контролюючими органами України, на жаль, не розроблено механізм примусової зміни статутного капіталу акціонерних товариств. Тому на практиці спостерігається одноразові випадки добровільного зменшення капіталу, хоча аналіз фінансової звітності показує про необхідність проведення пильного фінансового аналізу статей балансу для виконання вказаних вище вимог нормативних документів.

Конкурентоспроможність продукції, її оновлення, організація маркетингу – це основні питання, які складають перевірку стратегії функціонування підприємства. Тому аудитор аналізує обсяг виробництва продукції, її залишки на складі, договірні ціни, дохід від реалізації продукції, стабільність покупців і замовників, наявність на підприємстві інформації про ринки збуту продукції, якісні і цінові характеристики продукції інших підприємств, собівартість реалізованої продукції, її ресурсоеміксть, своєчасність виготовлення пробних зразків продукції та інші показники.

Оцінка стратегічних напрямів, пов'язаних з функціонуванням підприємства в зовнішньому середовищі, включає:

- склад постачальників, підрядників з точки зору їх стабільності, своєчасного і повного постачання запасів, транспортних послуг, своєчасних розрахунків з ними;
- аналіз фінансової політики, тобто співвідношення власних і залучених засобів, розрахунок коефіцієнтів маневреності власного капіталу, забезпеченості власними оборотними засобами та інші показники.

При цьому доцільний розрахунок показників прогностичного економічного розвитку підприємства, таких як фондоддача, фондоозброєність основних засобів, продуктивності праці, виробничої собівартості, собівартості реалізованої продукції, чистого прибутку, ділової активності, платоспроможності, рентабельності підприємства.

При оцінці аудитором стану системи внутрішнього управління підприємства розглядаються питання: організаційної структури підприємства, функцій управління та економічного механізму управління.

Аналіз організаційної структури підприємства включає: 1) вивчення узгодженості між суб'єктом та об'єктом управління для досягнення ефективної взаємодії функцій управління, планування обліку,

контролю, постачання, збуту тощо; 2) створення умов для чіткого розмежування по центрах та місцях відповідальності управлінського персоналу.

Об'єктами аудиторської оцінки функцій управління підприємством повинні бути питання:

- раціонального розподілу обов'язків, функцій між відділами апарату управління і структурних підрозділів;
- розподіл функцій планування, обліку, контролю, аналізу апарату управління;
- ступінь підготовки нормативної, облікової, аналітичної інформації та швидкість її обробки;
- наявність систем стратегічного, поточного та оперативного управління на підприємстві;
- ступінь дублювання управлінських функцій в структурних підрозділах і в апараті управління підприємством.

Аналіз економічного механізму управління включає в себе сукупність економічних методів впливу на трудові колективи при наявності методів:

- планування, доведення до кожного цеху, виробничої ділянки планових, нормативних показників;
- матеріального стимулювання з метою особистої зацікавленості кожного робітника у виконанні планових завдань, раціонального використання ресурсів підприємства;
- госпрозрахункової відповідальності.

Всі ці методи оцінює аудитор з точки зору цілеспрямованості їх використання, узгодженості з діючими економічними законами.

Особливе значення має аудиторська оцінка облікової політики підприємства. При дослідженні облікової політики аудитор з'ясовує наступні питання:

- склад та оформлення Наказу про облікову політику, наявність на підприємстві необхідних внутрішніх документів положень, графіків документообігу, які вказані в наказі;
- наявність робочого плану рахунків активів, капіталу та зобов'язань на предмет повноти їх використання;
- технологія обробки облікової інформації;
- зміст встановлених способів ведення бухгалтерського обліку, які здійснюють суттєвий вплив на оцінку та прийнята рішень користувачів фінансової, статистичної звітності;
- методики оцінки необоротних активів, запасів, методів нарахування зносу (амортизації) основних засобів, калькулювання виробничої собівартості продукції, послуг та інше;
- порядок проведення інвентаризації активів, зобов'язань;
- ведення податкового обліку згідно з затвердженою системою оподаткування;
- взаємозв'язок між оперативними та бухгалтерськими видами обліку, що дозволяє формувати інформацію про стан основних показників діяльності в строки, необхідні для своєчасного прийняття управлінських рішень.

Концепція облікової політики підприємства оцінюється в основному згідно з діючою законодавчо-нормативною базою держави, в порівнянні з вітчизняними та світовими аналогами, а також з можливостями, які надають практиці наукові розробки по веденню обліку. Аудитори можуть запропонувати більш раціональну схему обліку і мінімізації податків, автоматизувати обліковий процес тощо.

Таким чином, аудит концептуальних напрямів функціонування підприємств на сучасному етапі їх розвитку включає оцінку стратегії функціонування підприємства у зовнішньому середовищі, стану системи внутрішнього управління, облікової та податкової політики підприємства. Оцінка стратегії діяльності підприємства передбачає аудит статутної діяльності, аналізу чистих активів підприємства, організації маркетингу, конкурентоспроможності продукції та її оновлення, аналізу фінансової політики та перспектив економічного розвитку підприємства.

Джерела та література:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 140 – V від 14.09.2006 р.
2. Кодекс етики професійних бухгалтерів. – М. : МФБ, 2010. - 699 с.
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1,2 / Перекл. з англ. Ольховикова А. Л. та інші - К. : МФБ АПУ, 2010. - 1204 с.